

3. Закон України "Про правовий режим воєнного стану" від 12 травня 2015 травня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

4. Особливості кримінального провадження у період воєнного стану. URL: <https://syrota.com.ua/blog/osoblyvosti-kryminalnoho-provadhennia-u-period-voiennoho-stanu/>

5. Особливості кримінального процесу в умовах воєнного стану. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/212017_osoblivost-krimnalnogo-protsesu-v-umovakh-vonnogo-stanu

ЛПІСВІЦЬКА Яна,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Україна, прагнучи до європейської інтеграції, стикається з важливим завданням удосконалення системи державного управління вищою освітою. Це завдання стає ключовим у контексті визнання вищої освіти як стратегічного ресурсу для розвитку суспільства та забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному рівні [4].

Європейська інтеграція передбачає не лише адаптацію законодавства, але й внутрішню трансформацію системи вищої освіти у відповідність до європейських стандартів та цінностей. В цьому контексті, удосконалення державного управління вищою освітою в Україні стає стратегічним кроком для досягнення не лише власних освітніх цілей, а й вступу до єдиної європейської освітньої спільноти.

Однією з ключових аспектів удосконалення є гармонізація законодавства, стратегічне управління вищою освітою, забезпечення якості освіти та академічної свободи, міжнародна співпраця та мобільність студентів і викладачів, фінансування вищої освіти повинно бути системним та спрямованим на досягнення стратегічних цілей, та інше.

Удосконалення державного управління вищою освітою в Україні в контексті європейської інтеграції – це завдання, яке вимагає системного та комплексного підходу. Лише через спільні зусилля державних органів, вищих навчальних закладів та громадськості можна створити освітню систему, що відповідає вимогам сучасного світу та сприяє впровадженню

Етапи євроінтеграції в Україні, проблеми та шляхи їх подолання:

1) Важливо відзначити, що впровадження болонських рекомендацій в Україні стикається з численними труднощами. Серед них слід відзначити проблему невизнання роботодавцями першого ступеня вищої освіти, відсутність комплексної програми для переходу на два цикли, недостатню розробленість законодавчої бази для забезпечення реформування, відсутність додаткового фінансування для створення нових навчальних планів та програм, реконструкцію аспірантури, а також необхідність змін умов роботи та найму викладацького складу [2].

Рішення цих проблем на рівні вищих навчальних закладів можливе, особливо для тих, які вже підтвердили свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку освіти та мають достатні ресурси для впровадження болонських стандартів. Однак більшість університетів потребує підтримки держави для активної участі в Болонському процесі [6].

Реформа вищої освіти в Україні, яка є частиною загального процесу модернізації вищої школи, повинна бути здійснена з урахуванням особливостей освітнього контексту. Оскільки вища освіта виконує подвійну роль – збереження національної ідентичності та генерація інновацій – важливо забезпечити баланс між традиціями та інноваціями.

Однією з ключових проблем у контексті Болонського процесу є приведення систем вищої освіти до загальної структури кваліфікацій. Для України це стає актуальним завданням, оскільки вітчизняна система вищої освіти протягом десятиліть функціонувала на основі однорівневих програм. Реструктуризація цієї системи вимагає виваженого підходу, адже від неї залежить підготовка фахівців на різних рівнях та отримання різних кваліфікаційних сертифікатів.

Узагальнюючи, реалізація болонських рекомендацій українською системою вищої освіти вимагає вирішення ряду проблем на інституційному та державному рівнях, з урахуванням специфіки освітнього середовища та потреб сучасного ринку праці.

2) Сучасна система освіти в Україні охоплює кілька рівнів – початкову, середню та вищу освіту. Кожен з цих рівнів може включати різні ступені. Вища освіта в даний час передбачає підготовку кадрів на двох послідовних етапах – з присвоєнням ступеня бакалавра та магістра. Крім того, збережено кваліфікацію дипломованого фахівця, який може здобувати освіту в режимі традиційної п'ятирічної програми. Також цю ж кваліфікацію можна отримати після завершення однорічного курсу навчання на базі бакалаврату. Такий підхід передбачає раціоналізацію термінів навчання та створення гнучких освітніх програм для вирішення специфічних проблем регіонів.

Проте, варто відзначити, що стандартна болонська формула 3+2 не може бути оптимальною для України, оскільки в багатьох країнах Західної Європи існує практика дванадцятирічної та тринадцятирічної загальної середньої освіти з професіоналізацією на останніх роках. В Україні профільний підхід у старшій школі ще розвивається [1].

Такий контекст покладає значний навчальний та орієнтаційний компонент на перші курси вишів, який не був реалізований у середній школі, особливо у галузі дисциплін для отримання спеціалізації.

3. Однією з головних труднощів, яка потребує належного вирішення та гальмує розвиток загальноєвропейської багатоступеневої системи вищої освіти

в Україні, є не тільки у питаннях термінів навчання, але й у відсутності реальних замовників для випускників бакалаврату на ринку праці. Невизначеність правового статусу та відсутність чітких рамок працевлаштування випускників бакалаврату роблять диплом бакалавра майже непридатним. Більшість студентів, які отримали цей ступінь, націлені на подальше навчання як магістри. Це призводить до труднощів, які є характерними для країн Європи, які до приєднання до Болонського процесу мали систему вищої освіти з іншою структурою [5].

Новий етап у розвитку української системи вищої освіти розпочався з введенням державних освітніх стандартів другого покоління, що сприяло наближенню до європейського освітнього простору. Однак перші практики показали, що впровадження вказаних стандартів внашій державі має свої особливості на сучасному етапі формування багатоступеневої системи в Україні, зокрема, підготовка освітніх рівнів бакалавр і магістр за спеціальністю, а не за напрямом, різне тлумачення функціонального призначення магістратури. Така «багаторівнева» система вищої освіти об'єднує освітні програми бакалавра та магістра, і як наслідок проблема визначити їх цільовим призначенням і змістовним наповненням [2].

Щодо магістратури в Україні на сьогодні можна відзначити, що реалізація магістерських програм вищої школи не суттєво відрізняється від європейської практики. Проте особливість підготовки магістрів в українських вишах полягає в поступовому формуванні трьох (поки що умовних) моделей магістратури. Перша - традиційна, ґрунтована на єдиній освітній програмі (4 роки бакалаврату за напрямом + 2 (1,5) роки магістратури за спеціальністю), яка може бути як фундаментальною, так і прикладною. Друга - інноваційна, що передбачає самостійну магістерську програму з урахуванням основної освітньої програми бакалаврату і відрізняється міждисциплінарністю. Третя - вузькопрофесійна, спрямована на підготовку магістрів у жорстко обмеженій сфері професійної діяльності, де недостатньо кваліфікації дипломованого бакалавра.

Така різноманітність підходів до організації магістратури може служити підтвердженням нового уявлення про магістратуру як самостійної функціональної частини системи вищої освіти. Перехід до двоступеневої структури підготовки кадрів вимагає вирішення ключового питання Болонського процесу - створення чіткого опису кваліфікацій. У Європі наразі відсутнє загальне узгодження щодо роз'яснення кваліфікацій кадрів, що ускладнює встановлення єдиних критеріїв оцінки якості навчання фахівців у вищих навчальних закладах. Робота у цьому напрямку проводиться в рамках проекту "Налаштування освітніх систем у Європі", проте поки не сформульовані кваліфікаційні рамки, що б відповідали освітній ситуації в національних системах освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабченко О., Осацька Ю. Євроінтеграція України: переваги та недоліки. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1642/> (дата звернення 17.11.2023)
2. Власюк О. А., Іщенко Т. Д., Антонік І. І. Методологічні аспекти формування компетентнісного підходу як основи модернізації вищої освіти. Проблеми освіти. 2015. № 83. С. 68–71.
3. Димань Т. М., Боньковський О. А., Вовкогон А. Г. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес : навч.-методич. посіб. Одеса : НУ «ОМА», 2017. 106 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/603/1/european-highereducation-area-and-the-bologna-process_17_09_2017.pdf(дата звернення 15.10.2023)
4. Левкулич, В 2022, Вища освіта у дзеркалі викликів та альтернатив сучасності. Philosophy of Education. Випуск 28, Т. 1. С. 139–158.
5. Міжнародні інноваційні програми як інструмент євроінтеграції України : монографія / Т. В. Марченко. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т, 2021. 220
6. Хромова О. І., Міщенко О. В., Ніколенко К. В. 2022, Перспективи трансформації української вищої освіти у післявоєнний період. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 41(7-9). С. 47-56.